

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Факультет «Управління залізничним транспортом»

Кафедра «Екології та безпеки життєдіяльності»

Затверджую

Завідувач кафедри ЕБЖ

О.Я. Пилипчук

Протокол №8 від «21» березня 2022 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач	Доктор біологічних наук, професор ПИЛИПЧУК Олег Ярославович
E-mail	Olegrilipchuk47@gmail.com
Навчальна дисципліна	Економіка природокористування
Офіційна назва освітньої програми	Екологія транспортної інфраструктури
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	10 «Природничі науки»
Спеціальність	101 «Екологія»
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін професійної підготовки, вибіркова
Мета вивчення дисципліни	Мета вивчення дисципліни є формування знань студентів у галузі управління раціональним використанням природних ресурсів і охорони навколишнього середовища, соціально-економічних аспектів природокористування та природоохоронного законодавства, надбання практичних навичок в економічній

	оцінці природних ресурсів, ефективності впровадження природоохоронних заходів та оцінці економічного збитку, що утворюється внаслідок забруднення довкілля; формування у студентів наукового світогляду і здатності до економічного мислення.
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов
Загальні компетентності	ЗК01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності. ЗК02. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК09. Здатність працювати в команді ЗК10. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	ФК1. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування. ФК2. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук. ФК3. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук. ФК10. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень. ФК12. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Змістовий модуль 1.

Понятійно-термінологічний апарат та методологічні основи економіки природокористування

Тема 1. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ЯК НАУКА.

План теми:

1. Економіка природокористування як наука. Природокористування
2. Природно-ресурсний потенціал території.
3. Еколого-економічна ситуація.
4. Еколого-економічне районування.
5. Еколого-економічні системи різних рівнів (глобального, макроекономічного, мезоекономічного, тощо).
6. Причинно-наслідкові зв'язки в економіці природокористування.

Тема 2. ПРИРОДНІ РЕСУРСИ В СУСПІЛЬНОМУ РОЗВИТКУ

План теми:

1. Природні ресурси в суспільному розвитку.
2. Натуральні та вартісні показники оцінки природних ресурсів.
3. Економічна оцінка природних ресурсів на макро- та мікроекономічному рівні, її головні методологічні й методичні принципи. Диференційна рента.
4. Кадастри природних ресурсів (світовий досвід).

Тема 3. СТАТИСТИКА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

План теми:

1. Статистика навколишнього середовища та природних ресурсів.
2. Аналіз земельних ресурсів.
3. Діяльність Міжнародної спілки охорони природи, Світової комісії з охорони довкілля й розвитку та ін.

Тема 4. АКТУАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

План теми:

1. Актуальні екологічні проблеми економічного розвитку.
2. Положення про державне управління екологією та природних ресурсів.
3. Перелік видів діяльності, які відносяться до природоохоронних заходів.

Тема 5. ТЕРИТОРІАЛЬНО-РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

План теми:

1. Територіально-регіональні особливості природокористування та охорони навколишнього середовища.
2. Економічна оцінка природних територій.
3. Територіально-виробничі комплекси-ефективна форма організації виробництва і використання природних ресурсів.

Змістовий модуль 2. ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ

Тема 6. РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ Й ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВТОРИННИХ РЕСУРСІВ

План теми:

1. Ресурсозбереження й ефективність використання вторинних ресурсів.
2. Методика оцінювання внутрішнього еколого-економічного збитку.
3. Роль науково-технічного прогресу (НТП) у ресурсозбереженні.

Тема 7. ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ

План теми:

1. Економічна ефективність природоохоронних заходів.
2. Методика розрахунку економічного збитку.
3. Економічна ефективність природоохоронних заходів.
4. Розрахунок збору за наступний рік, за квартал, остаточний річний розрахунок збору.

Тема 8. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

План теми:

1. Фінансово-економічний механізм природокористування.
2. Обчислення показників еколого-економічної оцінки конкретних видів виробництв або підприємств.
3. Перелік природоохоронних заходів, фінансування яких здійснюється з державного бюджету

Тема 9. ПРИНЦИПИ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

План теми:

1. Принципи екологічного законодавства України та економіко-екологічна відповідальність
2. Додатковий економічний ефект від багатоцільових природоохоронних заходів.
3. Міжнародний досвід екологічного законодавства.

Тема 10. МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РАЦІОНАЛЬНИМ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯМ

План теми:

1. Механізм управління раціональним природокористуванням.
2. Еколого-економічний моніторинг. Обґрунтування Концепції сталого розвитку.
3. Діяльність Міжнародної спілки охорони природи, Світової комісії з охорони довкілля й розвитку та ін.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання	<p>ПРН-01. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами в транспортній галузі.</p> <p>ПРН-02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.</p> <p>ПРН-03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.</p> <p>ПРН-04. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.</p> <p>ПРН-07. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.</p> <p>ПРН-25. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.</p>
-------------------------------	---

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю		Поточний контроль – 40 балів Проміжний контроль - 40 балів Підсумковий контроль – (ЗАЛК) - 20 балів	
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ			
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамен, залік).			
Підсумкові бали навчальної дисципліни = Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем) + Кількість балів за підсумковим контролем			
ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.
75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60-64		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
1-20		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна

			робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки
--	--	--	--

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Борейко В. І. Економіка довкілля та природокористування: Навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2011. 255 с.
2. Данилишин Б. М., Хвесик М. А., Голян В. А. Економіка природокористування: підручник /Київ: Кондор, 2010. 465 с.
3. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: [Навч.посібник].- 3-є вид., випр. і доп. - Київ: Т-во "Знання", КОО, 2004. 309 с.
4. Екологічний менеджмент: [Навч. посібник] / [За ред. В. Ф. Семенова, О. Л. Михайлюк]. Київ, Центр навчальної літератури, 2004. 407 с.
5. Економічні розрахунки в природоохоронній діяльності: навч. посіб. / С. С.Рижков, А. М. Мозговий, С. М. Літварк, О. А. Літварк, Н. В. Гурець; під заг. Ред.. проф. С. С. Рижкова. 2-ге вид. Миколаїв: НУК, 2016. 228с.
6. Коренюк П. І., Федулова С. О. Економіка природокористування. [Навчальний посібник].Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2014. 274 с.
7. Маменко О. М., Портянник С. В. Економіка природокористування: підручник / Харківськадерж. зоовет. академія. Харків, 2017. 286 с.
10. Коржнев М. М. Природно-ресурсні основи розвитку суспільства: [Підручник] Вид. КНУ.2001. 270 с.
11. Мамедов О. І.,ВласоваА. В. Економіка природокористування: [Навч. посібник] Кривий Ріг,Мінерал, 2007. 239 с.
12. Царенко О. М.,Несветов О. О.,Кадацький М. О.. Основи екології та економіка природокористування: Курс лекцій. Практикум : [Навч. посібник]. Суми, 2001. 326 с.
13. Яремчук І. Г. Економіка природокористування: [Навч. посібник]. Пошукове-видавничагентство «Книга Пам'яті України», Видавничий центр «Просвіта», 2000. 431 с.